

Göteborgs Stad
Angered

Kollegial granskning 2013

Angered's stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad

med fokus på

Barns trygga uppväxtvillkor

För Partnerskapet för barns rättigheter i praktiken.

Granskare:

Cecilia Ljung, Karlskoga/Degerfors kommuner

Karin Jeppson, Trelleborgs kommun

Sekreterare:

Hannah Lidström, Västerås stad

Stadsdelsrepresentant:

Siv Andersson

Partnerskapet för barns rättigheter i praktiken

Borlänge Degerfors/Karlskoga Angered's stadsdel i Göteborg
Gävle Haninge Trelleborg Uppsala Västerås Örebro Östersund

www.barnkonventionen-partnerskapet.se

Innehåll

Sammanfattning samt granskningsgruppens reflektioner	3
1. Styrprocesser	3
2. Inflytande och delaktighet	3
3. Framtid	4
Granskarnas reflektioner	4
Inledning.....	5
1. Styrprocess	6
1.1 Hur säkerställer ni genom kommunens styrdokument att barn har trygga uppväxtvillkor i din kommundel?.....	6
1.2 Hur säkrar ni att det blir en röd tråd genom hela organisationen?	7
1.3 Hur säkras att kommunens barnkonventionsarbete och/eller resonemang håller över tid?	8
1.4 Hur prioriteras barns trygga uppväxtvillkor under kommunalekonomiskt pressade förhållanden?	9
1.5 Hur följs barns trygga uppväxtvillkor upp?	11
1.6 Sammanfattning styrprocesser	12
2. Inflytande och delaktighet	13
2.1 Vilka frågor berör barn/unga i perspektivet trygga uppväxtvillkor utifrån din nämnd/verksamhet?.....	13
2.2 På vilka sätt får barn och unga möjlighet och förutsättningar att vara delaktiga i ditt område?	13
2.3 Vilken betydelse tillmäts barnens åsikter?	16
2.4 Hur hittar ni barn/unga för samtal?	17
2.5 Hur får barn och unga återkoppling när de deltagit i dialog, samtal, enkäter etc?.....	17
2.6 Sammanfattning inflytande och delaktighet.....	18
3. Framtid	18
3.1 Reflektioner utifrån avsiktsförklaringarna	18
3.2 Sammanfattning framtid.....	19
.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Sammanfattning samt granskningsgruppens reflektioner

Angereds stadsdelsförvaltning i Göteborgs stad är en av tio kommuner i Partnerskapet för barns rättigheter i praktiken. Partnerskapet har under 2013 genomfört en tredje kollegial granskning av kommunernas arbete. Temat för årets granskning är barns trygga uppväxtvillkor. I denna rapport har granskarna reflekterat över arbetet i Angereds stadsdelsförvaltning, samt delat med sig av utvecklingsförslag.

Frågor har ställts utifrån tre områden till tre olika grupper, förtroendevalda, programdirektörer/chefer samt till verksamhetsnära personal:

- Styrprocesser
- Inflytande och delaktighet
- Framtid

En sammanfattning av resultatet samt av granskningsgruppens reflektioner redovisas nedan.

1. Styrprocesser

Angered har ett flertal styrdokument om rör barn och unga. Göteborgs budget rör målgruppen och utifrån denna tas budget och sektorplaner fram i stadens tio stadsdelsförvaltningar, däribland Angered. Prioriterade områden i Angered är folkhälsa och utbildning, vilket samtliga tre deltagargrupper nämnt. Barnbokslut och barnkonsekvensanalyser är exempel på medel som används för att säkerställa att barns trygga uppväxtvillkor prioriteras.

Att arbeta i samverkan sektorerna emellan ses som en styrka i Angered, och omorganisationen 2010 lyfts som positiv. De flesta anser att de kan arbeta långsiktigt med barnrättsfrågorna och bland såväl politiker som tjänstemän märks att man vill lägga fokus på barnen och på förbyggande generella insatser. De politiska målen genomsyras från nämnd till verksamhet genom att varje enhet tar fram enhetsmål utifrån de övergripande styrdokumentet. Uppföljning av styrdokument sker regelbundet, men analys av effekter är ett förbättringsområde.

2. Inflytande och delaktighet

Barn och ungdomar i Angered har flera olika möjligheter att komma till tals och att påverka. Exempelvis finns de formaliserade instanserna, såsom ungdomsfullmäktige, ungdomsråd, elevråd, matråd där barn har möjlighet att föra fram sina åsikter genom strukturerade metoder. Ungdomsrådet svarar på remisser från nämnden och har även en egen budget varifrån andra ungdomar kan söka pengar för att genomföra olika aktiviteter. På fritidsgårdarna är det i stor mån ungdomar som själva bestämmer vad verksamheten ska innehålla.

Flera personer säger att det viktigaste är att det finns påverkansmöjligheter i den egna vardagen på förskola eller skola. För att uppnå detta behövs kunskap hos personalen och något man jobbar med för att uppnå överallt, inte minst med tanke på att Skolinspektionen tidigare gett kritik inom just detta område. Unga kommer även till tals genom olika brukar- och medborgarenkäter. Återkoppling av såväl enkätresultat som att andra typer av medborgardialog lyfts som ett utvecklingsområde av samtliga deltagargrupper.

3. Sammanfattning Framtid

Under granskningen fick varje deltagare fundera över två viktiga frågor och därefter lämna en skriftlig avsiktsförklaring.

Frågorna var: Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i lednings och styrning samt för ökad delaktighet?

Ett förvekligande av ovanstående innebär följande ”att göra” för mig.

Här nedan redovisas en sammanfattning av de avsiktsförklaringar som deltagarna i de tre granskningsgrupperna. De enskilda svaren redovisas i en bilaga till rapporten.

En stor mängd aktiviteter för att öka barns trygga uppväxtvillkor har tagits upp av deltagarna i denna granskning. Samarbete, tydliga mål och förebyggande arbete är i fokus från många håll när deltagarna själva berättar om sina framtidsförhoppningar. Att ”på riktigt” lyssna på barnen och ta dras åsikter på allvar är ett annat område som flera för fram, liksom att inga barn ska behöva leva i ekonomiskt utsatta förhållanden.

När det gäller vad politikerna och tjänstemännen själva kan, behöver göra eller ha är tålmod, mod, driv, uthållighet, samarbete, uppföljning ord som nämns. Politikerna talar om en ökad gemensam syn mellan blocken samt att öka kunskapen bland vuxna och inflytandet för barnen. Sektorcheferna tar upp uppföljning som en viktig fråga, liksom långsiktigheten i arbetet och att öka det främjande arbetet inom individ- och familjeomsorgen (IFO). Bland den verksamhetsnära personalen är frågan om hur på bästa sätt lyfta frågorna uppåt viktigt, liksom öka kunskap om barnkonventionen, analys av utfall och återkoppling till barnen.

Granskarnas reflektioner

Styrkor

Det märks tydligt att Angered har kommit långt sedan den förra granskningen 2009. Det finns en samhörighet mellan sektorerna som är väldigt tydlig och positiv, vilket särskilt märks i chefsgruppen och bland politikerna. Alla deltagargrupperna känner till de två fokusmålen och att alla medarbetare har till uppgift att arbeta för att förverkliga dem. Det finns ett långsiktigt tänk genom de två fokusmålen som håller i sig över tid. Det verkar även finnas en hög medvetenhet och ett starkt folkhälsotänk, samt en hög ambition att ha en röd tråd genom hela organisationen. Ett hinder för såväl långsiktighet och samarbete är avsaknaden av skolchef, något som förvaltningen är väl medveten om.

Barnbokslutet nämndes av flera som ett bra verktyg för uppföljning, även om det även framkom tankar på att systematiken kring arbetet kan utvecklas ytterligare. Överlag är det ändå tydligt att arbetet bygger på systematik och evidensbaserade metoder. När det gäller den ekonomiska situationen är det tydligt att det bland deltagarna fanns en uppfattning om att det är i ekonomiskt svåra tider som de största behoven finns och det är då man ska satsa på förebyggande insatser. Även om Angered tvingats dra ner på ett par verksamheter verkar mycket nytt vara på gång, som till exempel familjecentralen och nya skolor. En reflektion som granskningsgruppen gjort är också att Angered satsar på skola och förskola istället för att till exempel renovera kommunhusets lokaler. Det är tydligt att barn är prioriterade. Nämnas bör även IFO-FH:s vilja arbeta förbyggande och främjande, vilket granskarna ser som positivt. Framtidstron i Angered är stark.

Utvecklingsområden

Grupperna har nämnt ett flertal utvecklingsområden som granskarna håller med om behöver åtgärdas. Återkoppling till barn i dialogsammanhang är ett utvecklingsområde. Ett annat förbättringsområde är uppföljning av effekter samt analys av dem. Analys bör göras både av själva resultaten och av omvärlden för bästa utfall i verksamheterna.

Slutsats

Angered har kommit en bra bit på vägen när det gäller att förverkliga Barnkonventionen, men en del arbete återstår. Det finns ett fortsatt behov av att utveckla former för delaktighet för de mindre barnen. I stadsdelen finns en medvetenhet, tydlig styrning och ett stort engagemang. Utifrån dessa styrkor har Angered en bra utgångspunkt för ett fortsatt arbete för att stärka barns rättigheter.

Inledning

Angereds stadsdelsförvaltning i Göteborgs stad är en av tio kommuner i Partnerskapet för barns rättigheter i praktiken. Partnerskapets utvecklingsarbete utvärderas genom kollegial granskning, vilket är en metod för ömsesidigt lärande och utveckling. Kollegial granskning ska främst ses som rådgivande och ska inte betraktas som en revision. Kollegial granskning bygger på att genomförande av granskningsdialog samt utvärdering utförs av en granskningsgrupp som arbetar inom verksamhet liknande den som granskas, i detta fall kollegor inom partnerskapet. Det etiska perspektivet är viktigt vid kollegial granskning. Det måste finnas ömsesidighet och förtroende samt en ärlig och öppen kommunikation mellan parterna.

Partnerskapet har i sin verksamhetsplan definierat tre områden att arbeta med; styrprocesser, inflytande och delaktighet samt uppföljning/indikatorer.

Den kollegiala granskningen 2013 är den tredje granskningen som görs inom partnerskapet. De tidigare granskningarna, 2007 och 2009 har haft fokus på områdena styrprocesser och inflytande i allmänhet men har också blickat framåt. Metoden har vid dessa tillfällen prövats och utvecklats till årets granskning som har tema barns trygga uppväxtvillkor.

Den kollegiala granskningen av Angereds stadsdelsförvaltning ägde rum 8 november 2013 och genomfördes utifrån den metod/ mall¹ som partnerskapet har arbetat fram. Dagen var uppdelad på tre möten; ett med förtroendevalda (politiker, grupp 1), ett med högre chefer (grupp 2) och ett med mer verksamhetsnära tjänstemän, chefer och personer med nyckelfunktioner (grupp 3). Deltagarlista se bilaga 1.

Alla grupper fick svara på samma frågor inom tre delområden:

- Styrprocesser
- Inflytande och delaktighet
- Framtid

---

¹ <http://barnkonventionen-partnerskapet.se/>

Granskningsgruppen har reflekterat över svaren genom jämförelser mellan de tre grupperna samt över tid mellan tidigare granskningar och 2013 års granskning. Reflektioner och kommentarer har sammanställts i denna rapport.

1. Styrprocess

1.1 Hur säkerställer ni genom kommunens styrdokument att barn har trygga uppväxtvillkor i din kommundel?

Politiker

- I årsredovisningen finns ett avsnitt som gäller barn och det finns även Barnbokslut som tas fram varje år.
- I beredandet av alla ärenden ska en barnkonsekvensanalys göras. Om ärendet inte berör barn ska det stå i analysen. Barnperspektivet ska finnas med i alla beslut som tas.
- I Göteborgs stads budget står en hel del om vad som gäller för alla barn och unga, vilket varje stadsdelsnämnd och förvaltning har till uppgift att göra verkstad av. Angered tar fram en egen budget och varje sektor tar fram sektorplaner. I Angered är en stor andel av befolkningen under 18 år, i jämförelse med resten av Göteborgs stad. Detta gör att gruppen barn och unga blir än mer påtaglig, menar politikerna.
- Fokusområdena för Angered's stadsdel är två: utbildning och folkhälsa. Målen är bättre betyg i grundskolan och bättre hälsa och det är antaget av hela förvaltningen.
- Politiken berättar att de har barnens bästa framför ögonen när det gäller förskola, skola och fritidsaktiviteter. Det framkommer dock att den verksamhet som inte är lagstadgad ändå ibland kan falla.
- Föreningsbidrag försöker man styra till barn och unga, huvuddelen av bidraget ska gå till den åldersgruppen.

Sektorchefer

- I kommunfullmäktiges budget, mål och inriktningsdokument tas barns rättigheter upp. Sektorcheferna känner ej till om det uttrycks som ”att ta hänsyn till barns bästa”, men däremot står det att livschanserna ska öka för alla invånare och att uppväxtvillkoren ska förbättras. Göteborgs stad har en förändringsbudget som inte beskriver kärnverksamheten och lagar, utan istället har en förändringsinriktning.
- Stadsdelsnämnden tar utifrån stadens budget fram inriktningsdokument som förvaltningsledningen prioriterar utifrån samt tar fram mål och uppdrag för respektive sektor. I sektorplanerna finns en samordning av de prioriterade områdena.
- I budgeten för Angered finns ett avsnitt om ungas påverkan och fritidsmöjligheter.
- I Angered har politiken prioriterat två fokusmål: betygen ska öka (måluppfyllelse) och ökad folkhälsa. Nästa år är ökad trygghet i fokus.

- Målen i budget är tvärssektoriella och något alla förvaltningar ska jobba med. Sektorchefen för äldreomsorg/hälso- och sjukvård upplever att det finns ett stort engagemang kring målet om ökad måluppfyllelse i skolan, och att man även inom äldresektorn känner att man kan bidra. De andra instämmer och menar att barnrättsfrågorna måste ingå var och ens huvuduppdrag. Det finns alltid kopplingar mellan olika verksamheter och mellan invånare i olika ålder.

Verksamhetsnära personal

- Att unga ska kunna påverka finns med i budget för både Göteborgs stad och för Angereds stadsdelsnämnd.
- I sektorplaner finns delar som handlar om barn. Att alla ska ha godkända betyg är prioriterat, och för att uppnå detta har alla i stadsdelsförvaltningen ett ansvar att hjälpa till.
- Det finns en gemensam handbok för medarbetarna på ekonomiskt bistånd som handlar om att barnperspektivet alltid ska finnas med när beslut fattas. Denna gäller för hela Göteborgs stad.
- En barn- och elevhälsoplan finns för att stödja barn och unga. Denna gäller inte bara för utbildningssektorn utan för alla sektorer.
- Inom den fysiska planeringen görs barnkonsekvensanalyser.

1.2 Hur säkrar ni att det blir en röd tråd genom hela organisationen?

Politiker

- En röd tråd skapas genom att nämnden sätter sig in i frågorna och att de får bra underlag att fatta beslut utifrån.
- Stadsdelens partnerskapstjänsteman har hållit en heldag om barnkonventionen för politiken för att öka kunskapen om barnkonventionen, vilket var uppskattat.
- De flesta barn går i förskola och skola under totalt 30 terminer, och inom utbildningen finns förutsättningar för att skapa en röd tråd och samma förutsättningar för alla barn.
- Som politiker känner tror de sig inte känna till allt om det systematiska kvalitetsarbetet i detalj men de menar att de ständigt får rapporter där de kan ställa frågor och ta initiativ till förändringar i form av olika satsningar för att måluppfyllelsen i styrdokumentet ska fungera bättre. Ett exempel på ett konkret initiativ som blivit verklighet är att det nu serveras frukost på alla skolor för de barn som behöver det, för att barnen ska orka med en hel skoldag.
- Mottagandet av nya barn och unga som flyttar till Angered är något de är stolta över. Angered har många ensamkommande flyktingbarn varje år och under 2013 har antalet inflyttade barn totalt sett under året varit långt över prognostiserat antal. Politikerna berättar att varje skola har klara riktlinjer och bra system för att hantera detta. De menar dock att de kan bli flaskhalsar i organisationen och att Angered såväl som

staden kan bli bättre på detta. I nuläget börjar det blir fullt i skolorna men det finns planer på att bygga nya skolor. Politiken får lägesrapporter och gör studiebesök för att få insyn i verksamheten.

- Det är även viktigt att de finns tillräckligt många behöriga lärare med kunskaper i olika språk. Göteborgs stad har ambitioner att man ska kunna ge barnen undervisning på sitt eget språk. Angered har hyfsat många behöriga, men att det inte är helt enkelt att få tag på. Många lärare kan ge stöd i språket, men inte alltid undervisa i det.

Sektorchefer

- Målen i budget bryts ner till områdesnivå och sen enhetsnivå. På så sätt hänger det ihop. Det ska även tas fram aktiviteter och strategier för att bättre samordna ytterligare.

Verksamhetsnära personal

- Sektorsmålen inom alla sektorer bryts ner till enhetsmål. Till exempel ska alla sektorer kunna visa hur barnen ska få bättre betyg. På det sättet sipprar det hela vägen ner till varje enhet.
- Enhetsplanerna bygger även på andra planer, till exempel folkhälsoplanen. Till stor del ligger fokus just på skola och hälsa för att höja standarden inom dessa områden.
- En annan typ av röd tråd får man genom att Angered's ungdomsråd får svara på remisser, på så sätt hämtar man in ungdomarna syn på olika frågor. Ett exempel på när ungdomsrådet har fått tycka till är kring hur man skapar trygghet i stadsdelen.

1.3 Hur säkras att kommunens barnkonventionsarbete och/eller resonemang håller över tid?

Politiker

- De två fokusområdena kring utbildning och folkhälsa är långsiktiga och sträcker sig över mandatperioder.
- Budgeten i Angered är ettårig. Någon av politikerna uttrycker att detta är synd.

Sektorchefer

- Det finns en vision, Vision 2021, och en metod för hur man jobbar med den visionen. Det är utifrån visionen som fokusmålen har plockats ut. Visionen är kopplad till stadens 400-årsdag.
- De prioriterade målen uppstår inte årsvis, utan har en långsiktig karaktär som gör att de hänger kvar över mandatperioder.
- Ett problem som finns är att en skolchef saknas sedan ungefär ett år. En tillförordnad chef finns på plats men det är tydligt att bristen på en fast skolchef påverkar möjligheter till samarbete de olika sektorerna emellan. Det påpekas dock att medarbetarna är fantastiska och att mycket fungerar ändå, tack vare dem.

Verksamhetsnära personal

- På frågan om huruvida de kan jobba långsiktigt är det flera som säger ”ja”.
- Det sker hela tiden en utveckling och de upplever sig vara ganska bra på omvärldsanalyser. Inom utbildningssektorn har man ett kompensatoriskt uppdrag och då är man beroende av omvärldsanalyser. Man följer hur uppväxtvillkoren ser ut och kompenserar för olika sociala förutsättningar. Det finns ett system för detta och även en vilja att ta reda på hur Angered ligger till just nu.
- Inom individ- och familjeomsorgen upplevs nya utvecklingsmöjligheter efter stadsdelsammanslagningen 2010. Eftersom förvaltningen nu är en större organisation har de delat upp sig i olika enheter och grupper och kan öka kompetensutvecklingen och specialiseringen. Det finns specialiserade grupper inom områdena skola och psykisk hälsa, kriminalitet, våld i nära relationer samt brister i omsorgen. Det handlar om att skapa förutsättningar för att kunna möta behoven så fort som möjligt och så specialiserat som möjligt.
- När det gäller specialisering finns det även de som anser att det finns en risk med att man specialiserar sig för mycket.
- God samverkan ses som en styrka i Angered, även om det i gruppen även finns de som lyfter att det även finns en tendens att se om sitt eget hus först vilket gör att barnen drabbas. Det lyfts även att analyserna som görs ibland kan gå lite för fort och inte alltid går ner på djupet.

1.4 Hur prioriteras barns trygga uppväxtvillkor under kommunalekonomiskt pressade förhållanden?

Politiker

- Politikerna säger första att de inte har behövt dra ner på något, men kommer sedan på att de har lagt ner ett bibliotek och en öppen förskola. År 2014 ska det ej dras ner ytterligare.
- En stor satsning är den familjecentral som har startats i Hjällbo, som invigdes i början på november i år. Här finns öppen förskola, mödravårdscentral, socialtjänst och psykologer som är till för familjer med barn upp till 12 år. Det finns förhoppningar om en ytterligare familjecentral så snart som möjligt.
- Sommarjobb och praktik ska ökas. I nuläget har de 175 platser utöver det som staden erbjuder², men det är budgeterat för ytterligare utökning.
- Det har även satsats på användning av surfplattor och it-teknik i grundskolan, och hur undervisningen genom teknik kan utvecklas. Alla barn har inte tillgång till dator hemma och för dem är det extra viktigt. Fem tusen läsplattor har köpts in. Utmaningen

---

² Från Göteborgs stad fick stadsdelen Angered ersättning för 177 feriearbetsplatser. Utöver detta beslutade stadsdelsnämnden Angered om ytterligare 30 platser. Det kommunala bostadsbolaget Poseidon bidrog med ytterligare 18 platser feriearbete under två veckor.

nu är att få pedagogerna att använda dem på ett rätt sätt, vilket det också avsatts pengar till. Angered är den enda stadsdelen i Göteborg som har haft råd att göra detta.

- En sak som de har tittat på under många år är barns möjlighet att kunna delta i fritidsaktiviteter som kostar pengar. Politiken har nu gett uppdrag till socialtjänsten att titta på barnens behov i familjer som är långtidsberoende av försörjningsstöd. Det pågår också en prioritering mot att stödja vissa föreningar så att de kan ha gratis eller billiga aktiviteter för barn.
- Budgeten i Angered är oerhört stor på grund av de demografiska förutsättningarna. Angered är dock den enda stadsdelen i Göteborg som har överskott i budget. Av överskottet på 46 miljoner har 35 miljoner använts till skolan. Det går inte att göra allt på en gång, utan politikerna tror att de får göra lite punktinsatser då och då.
- Det har påbörjats ett arbete för att synliggöra vikten av att anmäla om vuxna misstänker att barn far illa på något sätt. De har haft bekymmer med att många verksamheter inte anmäler när de är oroliga för barn.
- Nämnden har bestämt att ingen ska behöva ta med sig matsäck hemifrån vid utflykter eller liknande. Detta för att barnen inte ska komma i kläm om familjen inte har råd.

Sektorchefer

- Den ekonomiska situationen ser bra ut inför 2014. Sett bakåt i tiden så är det tydligt att förskola, skola, fritid och kultur prioriteras och får en stor andel av resurserna, då de största förebyggande insatserna bedrivs inom dessa verksamheter. Uppfattningen är att det vore otroligt dumt att dra ner på de förebyggande verksamheterna och det finns inga planer på neddragningar. Individ- och familjeomsorgen får i gengäld lite mindre resurser.
- Resurserna fördelas från stadens sida efter demografisk och social befolkningssammansättning.
- Stadsdelsförvaltningen har fått stöd från SKL för att ta fram genomförandeplaner enligt SIP-metoden (Samordnad Individuell Plan) vilket hittills varit svårt att få till. De menar att administration och dokumentation är under lupp från regeringens sida, vilket gör att många i verksamheterna sitter med administrativa göromål istället för att arbeta med barnen och ungdomarna. De frågar sig vem det är som ska sköta den administrationen för att inte ta för mycket resurser från den ordinarie verksamheten.

Verksamhetsnära personal

- Alla verksamheter är inte lika prioriterade eftersom inte alla är lagstadgade. Ett exempel är kulturskolan som inte är lagstadgad men som man nu ser ett ökande behov av. Av vikt är att alla unga känner sig trygga när de är där och när de går dit och hem. Personalstyrkan har utökats genom att husvärdar och vakter anställts. Det upplevs som att det finns en vilja från politiken att inte dra ner på detta, samtidigt som det också går att se budgeten ändras snabbt ibland.

- I svåra ekonomiska tider ökar segregationen och så även behovet samhälleliga insatser. En förutsättning för att kunna svara upp till behoven är en korrekt omvärldsanalys.
- Ett annat exempel på en icke lagstadgad verksamhet som det har satsats på är den familjecentral som nyligen öppnats i stadsdelen. Det finns ett behov och en vilja att möta behovet.
- Personalen menar att utbildning måste prioriteras, liksom att det finns en möjlighet till en aktiv fritid efter skolan. Konflikter i skolan påverkar bostadsområdet och tvärtom. En av granskningsdeltagarna arbetar som samordnare och har i uppdrag att jobba med mer resurser och samarbete med boende, samt att vara en länk mellan skolan och övriga. Genom en trygghetsenkät kan barnen ge förslag på vad de anser behöver göras.

1.5 Hur följs barns trygga uppväxtvillkor upp?

Politiker

- Återrapportering om skolan sker vid varje nämndsammanträde. Här ska skolan redovisa för- och nackdelar och vad som händer och inte händer. De har även ett utbildningsutskott som sammanträder en gång per månad.
- I barnbokslutet berättar man om hur barn har det i Angered. Politiken menar att man inte kan ”slå sig för bröstet” för att de har ett barnbokslut. De är glada och stolta över det, och att det idag finns en ökad medvetenhet och en stor vilja i stadsdelen. Prioriteringar i verksamheten görs dock inte per automatik efter vad barnbokslutet visar. Man menar att många barn lever ett väldigt tufft liv och att det finns mycket att göra.
- Undersökningar har visat att barnen mår sämre fysiskt men bättre psykiskt. De menar att en analys av friskfaktorer borde göras.
- De arbetar väldigt aktivt med första linjens vård, PSYNK³. I det finns ett alldeles speciellt hälsofokus på barns och ungas psykiska hälsa och ohälsa. I metoden ingår samverkan mellan flera parter där kommunen är ena arbete är helt fantastiskt och väldigt meningsfullt enligt politikerna.

Sektorchefer

- Uppföljningar av verksamheterna lämnas regelbundet till stadsdelsnämnden. På ett år görs 14 uppföljningar. Dessutom gör förvaltningen egna uppföljningar. Uppföljning sker enligt de fyra styrperspektiven.
- När det gäller planarbetet är uppfattningen att det funkar bra tills man kommer till uppföljning. Information och analys ska aggregeras uppåt, vilket de jobbar på att hitta en lösning på utan att det blir alltför mycket administration.

---

³ PSYNK är ett treårigt projekt som pågår under 2012 - 2014 och som drivs av Sveriges kommuner och landsting. Det går ut på att synkronisera samhällets alla insatser för barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa.

- Revisionen väljer ut olika områden som ska granskas, senast har skolan varit under lupp. Det arbetas nu intensivt för att åtgärda förbättringsförslagen.
- Att visa på nyttan och effekterna av det som görs är svårt, analys är ett förbättringsområde. Ofta är det vad som görs, samt på förhand bestämda nyckeltal, som beskrivs i bokslut och uppföljningar istället för vilka effekter olika åtgärder lett till. Effekter mäts för lite. Att mäta olika åtgärders effekter genom att fråga brukaren är inte alltid lätt, särskilt inte inom socialtjänsten. Däremot så arbetar man i hög grad med evidensbaserade aktiviteter och åtgärder.
- I tjänstemannautlåtanden inför beslut finns alltid barnperspektivet med. Det är dock olika när i processen detta kommer in, inom planarbetet så finns en barnkonsekvensanalys som ska finnas med från dag ett. Verktuget anses väldigt bra, men cheferna efterfrågar samtidigt än mer strukturerade metoder.

Verksamhetsnära personal

- Som uppföljning används enkäter som verktyg i flera olika verksamheter. På fritidsgårdarna görs en enkät där det ställs frågor om bland annat trygghet; resultatet visar att ungdomarna känner sig trygga på fritidsgårdarna. Även förskolan har jobbat med en enkät kring trygghet. De menar att de i de lokala enkäterna kan styra mer vad de vill ha reda på, än när Göteborgs stad skickar ut enkäter.
- Inom individ- och familjeomsorgen har man genomförandeplaner för barn och unga, och de har ansvar att följa upp dessa planer. Genom detta säkerställs att barnen får det de behöver. För nyanlända flyktingar finns rutiner som följs upp.
- Resursenheten inom individ- och familjeomsorgen har ett instrument för att följa upp enhetsmålen och de skriver kvartalsrapporter.
- Måluppfyllelse mäts inom skolan, även närvaro i skolan är en trygghetsfaktor som man kan mäta och analysera. Just nu pågår ett program för att öka närvaron.
- Kultur- och fritidssektorn lyfter att man mäter antalet initiativ som kommer in från unga och följa utvecklingen av det.

1.6 Sammanfattning styrprocesser

Angered har ett flertal styrdokument om rör barn och unga. Göteborgs budget rör målgruppen och utifrån denna tas budget och sektorplaner fram i stadens tio stadsdelsförvaltningar, däribland Angered. Prioriterade områden i Angered är folkhälsa och utbildning, vilket samtliga tre deltagargrupper nämnt. Barnbokslut och barnkonsekvensanalyser är exempel på medel som används för att säkerställa att barns trygga uppväxtvillkor prioriteras.

Att arbeta i samverkan sektorerna emellan ses som en styrka i Angered, och omorganisationen 2010 lyfts som positiv. De flesta anser att de kan arbeta långsiktigt med barnrättsfrågorna och bland såväl politiker som tjänstemän märks att man vill lägga fokus på barnen och på förbyggande generella insatser. De politiska målen genomsyras från nämnd till verksamhet genom att varje enhet tar fram enhetsmål utifrån de övergripande styrdokumentet. Uppföljning av styrdokument sker regelbundet, men analys av effekter är ett förbättringsområde.

2. Inflytande och delaktighet

2.1 Vilka frågor berör barn/unga i perspektivet trygga uppväxtvillkor utifrån din nämnd/verksamhet?

Politiker

- De diskuterar kontinuerligt mycket inom politiken kring detta ämne och upplevelsen är att Angered har kommit långt i många avseenden, vilket även visas i Öppna jämförelser⁴. De var tidiga med att börja arbeta med metoden Barns behov i centrum (BBIC), när barn ska komma till tals vid familjehemsplaceringar.
- Inom många andra områden är det endast barnperspektivet man tar med, det är inte alltid barnen själva tillfrågas. Skolinspektionen har gett kritik när det gäller barns inflytande över skolverksamheten, framförallt för att barnen inte var delaktiga i själv undervisningen i klassrummet. Detta har man nu tagit tag i; bland annat har man sett till att elevråd och matråd har en fungerande struktur på alla skolor. Det råder dock lite olika uppfattningar bland granskningsdeltagarna huruvida råden fungerar överallt. Det har även gått ut enkäter till alla elever för att kolla läget, resultaten återkopplas till eleverna.

Sektorchefer

- Vikten av att individ- och familjeomsorgen är och ska vara en folkhälsoörelse är något man vill ta fasta på. De vill komma in innan behoven av verksamheten behövs, och jobba mer förebyggande med tidiga generella insatser. Ett exempel på där unga nås tidigt är på familjecentraler, då de kan gå in och kompensera när föräldraskapet inte håller fullt ut.
- Inom kultur och fritid finns många verksamheter där det bara handlar om barn och ungdom, och deras möjlighet till påverkan på fritid och kultur. Det finns många verksamheter som har ett bra koncept när det gäller ungas inflytande: exempelvis Kulturatom, Mixgården och Unga påverkar.

Verksamhetsnära personal

- I denna grupp råder det ingen tvekan om vilka frågor som berör barn; alla frågor berör unga i Angered. Frågan man bör ställa sig som vuxen är hur mycket man ska belasta barnen med de egna vuxenfrågorna.
- Exempel på frågor som barn och ungdomar inte ska behöva höra är hur de vuxna har det med varandra och vad de tycker om stadsdelen och dess beslut.

2.2 På vilka sätt får barn och unga möjlighet och förutsättningar att vara delaktiga i ditt område?

Politiker

---

⁴ Sveriges kommuner och landsting ger varje år ut Öppna jämförelser inom vissa verksamhetsområden som kommuner, landsting och regioner ansvarar för. Här redovisas statistik för kvalitet, resultat och kostnader.

- I Angered finns ett ungdomsråd, vilka ska bli tillfrågade genom remiss i olika ärenden minst fyra gånger per år. Remissvaren ska sedan komma tillbaka till nämnden. Om ungdomarna inte förstår det fackspåk som används i utlåtandena så erbjuds hjälp med förenkling av text. Det viktigaste är att ungdomarna känner sig delaktiga och att de kan påverka, menar politikerna. Hittills har ungdomsrådet tittat på två ärenden och det har gått jättebra. Metoden kan utvecklas ytterligare så att ungdomarna också själva ska kunna säga till om vilka frågor de vill tycka till om.
- Ungdomsrådet har möjlighet att besluta om och fördela en del av budgeten, cirka 50 000 kronor, till aktiviteter som rör barn och unga. De som sitter i styrelsen ska ta emot ansökningar från andra ungdomar.
- Det finns ett ungdomsfullmäktige för hela Göteborgs stad där ungdomar från Angered har ett antal mandat. En politiker från varje block är med vid ungdomsfullmäktiges, samt ungdomsrådets möten.
- Det görs just nu en översyn av fritidsgårdar. Det som man kan se hittills är att det är olika kvalitet på verksamheten, vilket man har börjat kika på för att kunna åtgärda. På fritidsgårdarna finns bland annat en särskild mötesplats för tjejer (GUTS) dit olika åldersgrupper som är välkomna.
- Göteborgs stad delar årligen ut brukarenkäter, vilket ger en möjlighet för alla som på något sätt är brukare av stadens verksamheter att tycka till om dem. I förskolan har man glada och ledsna gubbar som barnen kan välja mellan.
- Simundervisning erbjuds de barn som inte kan simma. En idé som kommer upp under granskningsmötet är att en del av läxhjälpen skulle kunna vara simundervisning.
- Vidare är alla invånare oavsett ålder alltid välkomna till nämndens förmöten, ibland kommer det unga.
- Andra exempel är ett projekt i Hammarkullen, tidskapseln, som varit jättebra för ungdomar och Kulturskolans orkesterskola El sistema där man arbetar med hela familjen.
- En svårighet är att unga inte har tålamod till de kommunala tidsperspektiven. Politikerna har fått höra av de unga att det tar för lång tid och att intresset därmed svalnar.

Sektorchefer

- På varje skola finns elevråd och matråd.
- Det finns en hel del att förbättra när det gäller både medborgardialog och brukardialog, menar cheferna. De ställer sig frågan om elever verkligen kan påverka i elevråd och är inte säkra på att man som ung har det inflytande som man skulle kunna ha.
- Inflytande och delaktighet mäts genom medborgarenkäten. Här har Angered fått låga betyg men till försvar så är det väldigt få som besvarar enkäten och det finns även signaler om att många inte förstår frågorna. Detta är ett mått som nämnden vill ha

levererat till sig och enkäter är det bästa sättet de har för att mäta. Förvaltningen kan bli tydligare med att kommunicera att enkät resultaten inte ger hela bilden.

- Nämnden har bestämt att fyra frågor per år ska gå via ungdomsrådet. Ett exempel på ett sådant ärende är när stadsdelsförvaltningen skulle ta fram ett brottsförebyggande och trygghetsfrämjande program; svaret som kom tillbaka var helt fantastiskt och väldigt användbart.
- Barnets röst skall höras i barnutredningar, i de fall då de är direkt berörda. Individ och familjeomsorgens roll är även att stärka föräldrar att höra barnets röst. IFO är inte ute ordnar medborgardialoger med barn och unga, utan de får istället komma till tals i individärenden eller ibland indirekt via föräldrarna.
- Mötesplatserna för unga är viktiga, fritidsgårdarna till exempel. Ett exempel på när man låtit ungdomar vara med är när man skulle bygga en scen i Hammarkullen då man lät fyra ungdomar arbeta med detta under en sommar. Nu är det fler ungdomar som också vill vara med.

Verksamhetsnära personal

- Inom kultur- och fritidssektorn görs undersökningar kring ungas möjligheter till delaktighet. Unga ska vara med tidigt i processen, framförallt när man jobbar med områdesarbete som har ett helhetsperspektiv. Detta är ett förbättringsområde.
- På GUTS så skapas verksamheten av ungdomar och genomförs av ungdomar. Ungdomar själva är ute och samlar information om andra unga deltagares tankar och åsikter. Personalen som håller i verksamheten är där för att stötta ungdomarna.
- Någon form av matråd finns på alla skolor, på förskolor är det dock svårare för de små barnen att få sin röst hörd så inom förskolan är det inte alltid barn finns med i råden. På några skolor gör elevrådet plats på agendan för matrådsfrågor. Man förklarar frågor kring skolmat och följer upp. Många anser dock att det är i det dagliga arbetet som delaktigheten är som viktigast, att man till exempel lär barnen att förhandla, fråga och ta in information.
- På en av skolorna finns ett aktivt elevråd där barnen ibland gör rollspel och alla i elevrådet ska diskutera i klasserna. De har även överenskommelse dokument som alla barn får göra, här antecknar de vilka förväntningar barnen har på skolan. Rektor och lärare skriver likadana dokument om vilka förväntningar de har på barnen. Vid undertecknandet har de fest och en särskild ceremoni.
- På förskolorna i Hammarkullen finns barnråd, liknande elevråd fast lite enklare. Andra förskolor berättar om att de har arbetat med att utveckla ett arbetssätt för personalgruppen för att barn ska vara delaktiga och blir lyssnade på och blir tagna på allvar. Även för 1-2-åringar kan man arbeta med detta och då handlar det om en medvetenhet i personalgruppen. De arbetar med att barnen ska få en känsla av att bli lyssnade på redan från tidig ålder.

- Inom kultursidan har man gjort en särskild satsning i Angered där två personer har anställts för att jobba med barn och unga och deras möjlighet till inflytande. Målet är att Angered ska vara den bästa stadsdelen att bo och att växa upp i. Tanken är att unga själva ska komma på vad de vill göra och de håller på att bilda olika nätverk för detta. Ungdomsrådet är en del, det består av ungefär 30 ungdomar, och det finns ungdomsfullmäktige. Denna satsning arbetar med en systematiserad form för inflytande och ungdomarna går bland annat ut till fritidsgårdarna och gör en egen undersökning. Sedan bjuds politiken in till dialog. Inflytandet ska på detta sätt finnas överallt.
- Det finns särskilda potter med pengar som ungdomarna själva bestämmer om. De vuxnas roll i detta är att stötta.

2.3 Vilken betydelse tillmäts barnens åsikter?

Politiker

- Politikerna tror att åsikterna många gånger gör skillnad, men inte alltid. När de till exempel arbetade med maten i skolorna så fick de gehör för det, resultatet blev en heldag om mat tillsammans med kockarna. Ett annat exempel är en fråga om fritidskort på Västtrafik, som Ungdomsfullmäktige drivit.
- En uppfattning som lyfts är att många vill föra dialog men att de inte alltid lyssnar på riktigt, och heller inte alltid återkopplar. Det är förmodligen en utvecklingsfråga både i Angered och i hela Sverige, tror en person.
- Ett utvecklingsområde är att bli bättre på att tydliggöra vad det är som ungdomarna har möjlighet att bestämma över; att de inte alltid får bestämma hur resultatet ska bli bara för att de får vara med i processen.

Sektorchefer

Frågan ställdes ej.

Verksamhetsnära personal

- Inom kulturen jobbar man mycket med dialogmöten där politiken också är med, i dessa fall blir det konkret påverkan. När barnen själva får beskriva sin situation så finns möjlighet till påverkan på riktigt.
- Det kan vara ett problem om man lutar sig tillbaka för att man har ett elevråd, brukarråd, föräldraråd eller matråd, om barnen i realiteten inte har något att säga till om. Det är viktigt att barnen vet vad det är som kan påverka och vilka förutsättningarna är för detta.
- Inom individ- och familjeomsorgen arbetar man med att informera om yttrandefriheten kopplat till rätten att inte bli kränkt. De läser upp tal för dem som deltar i verksamheten som säger ”man får tycka vad man vill men man har inte alltid rätt att säga det”. Inkludering är också en del i delaktigheten, man har tidigare haft olika verksamheter för olika slags ungdomar, till exempel för hbt-personer eller personer med funktionsnedsättning, utan att detta egentligen kommer från deras håll.

Nu är de väldigt noga med att inkludera alla barn och ungdomar,. Detta skapar en miljö som alla är ovana med och därför jobbar de mycket med kränkingsfrågor.

2.4 Hur hittar ni barn/unga för samtal?

Politiker

- Förutom de formaliserade råden så är det genom att vara ute i verksamheterna, till exempel när de åker spårvagn eller när de själva blir kontaktade av till exempel elever som vill göra en intervju, som politikerna träffar ungdomar. En person ska sitta i GUTS:s ”heta stol” inom kort.
- En svårighet är att det är många barn och vuxna i Angered som inte pratar svenska. Man försöker hitta olika lösningar för att nå ut till så många som möjligt.

Sektorchefer

Frågan besvarades ej.

Verksamhetsnära personal

- Inom kultursektorn säger man att de hittar unga genom att mingla både i verkliga livet och på Internet/sociala medier. Ungdomarna hjälper till att hitta varandra
- Personalen säger att det inte är svårt att hitta unga för samtal.

2.5 Hur får barn och unga återkoppling när de deltagit i dialog, samtal, enkäter etc?

Politiker

- Politiken menar att detta är ett utvecklingsområde.

Sektorchefer

- Återkoppling sker via Ungdomsrådet, men det är svårare när den strukturerade formen inte finns. Kommunikationen är svår.
- Ett exempel är en trygghetsenkät som gjorts tillsammans med polisen där man slumpmässigt valt ut folk på gatan för intervjuer. Det sammanställs och återkopplingen inriktas på hur resultatet ska hanteras.

Verksamhetsnära personal

- Inom verksamheten GUTS tas enkäter hand om av deras ungdomsambassadörer som sedan ger uppdrag till verksamheten.
- För att återkoppla resultat från en enkät kring trygghet som gjorts inom förskolan har svaren resultaten sammanställts och sedan har man arbetat med förbättringar under en period.
- Ungdomsrådet får dålig återkoppling från politik och tjänstemän på de remisser som de lämnat svar på. Det saknas system för återkoppling och det är även svårt för personalen att hitta information.

- Via elevråden får barnen svar på frågor som tidigare varit på agendan. De utvalda representanterna samlar in frågor från sina klasser och återkopplar sedan.
- För att komma hela vägen med att göra samhället tryggt för barn och unga och de ska få inflytande behöver alla vuxna tränga igenom sina egna gränser; det kan vara gränser mellan sektorer inom förvaltningen och inom arbetsgrupper. Det kan vara ganska svårt. Dessutom behöver vuxna släppa på makten för att någon annan ska få makt, det är ett utvecklingsområde.

2.6 Sammanfattning inflytande och delaktighet

Barn och ungdomar i Angered har flera olika möjligheter att komma till tals och att påverka. Exempelvis finns de formaliserade instanserna, såsom ungdomsfullmäktige, ungdomsråd, elevråd, matråd där barn har möjlighet att föra fram sina åsikter genom strukturerade metoder. Ungdomsrådet svarar på remisser från nämnden och har även en egen budget varifrån andra ungdomar kan söka pengar för att genomföra olika aktiviteter. På fritidsgårdarna är det i stor mån ungdomar som själva bestämmer vad verksamheten ska innehålla.

Flera personer säger att det viktigaste är att det finns påverkansmöjligheter i den egna vardagen på förskola eller skola. För att uppnå detta behövs kunskap hos personalen och något man jobbar med för att uppnå överallt, inte minst med tanke på att Skolinspektionen tidigare gett kritik inom just detta område. Unga kommer även till tals genom olika brukar- och medborgarenkäter. Återkoppling av såväl enkätresultat som att andra typer av medborgardialog lyfts som ett utvecklingsområde av samtliga deltagargrupper.

3. Framtid

Var och en av gruppdeltagarna har skrivit egna avsiktsförklaringar som lämnats till granskningsgruppen.

3.1 Reflektioner utifrån avsiktsförklaringarna

Politiker

- Hoppas på att omorganisationen har satt sig i skolan och kanske behöver man då vidareutveckla ytterligare om fyra år. De ser inte att arbetet är klart. Om fyra år bör de planerade nya skolorna vara klara, och de hoppas ha fått ordning på fritidssektorn.
- Alla barn ska vara trygga och staden ska likvärdigt och kompensatoriskt kunna erbjuda detta. Lågstanivån är för låg idag. En av politikerna säger att det för denna innebär att driva på detta arbete och att aldrig ge upp. Någon annan påpekar att det behövs en miniminivå även när det gäller barns och ungas möjligheter att vara delaktiga och att känna sig hörda. För att uppnå detta behövs långsiktigt samarbete över blockgränserna. Gemensamt samarbete kring till exempel friskolor är en annan fråga som lyfts.
- Politikerna önskar att de kunde vara ute i verksamheterna lite oftare – för att få reda på saker som händer.

- Ett annat utvecklingsområde är att minska frånvaron i skolan, vilket de nu har stora problem med och en orsak till att betygen inte är så bra. Detta vill de koppla ihop med inflytande; har man inflytande på sin skola så ser man en vits med att anstränga sig.
- De vill även lyfta att föreningsverksamheten gör väldigt mycket för barnen! Förvaltningen är en del av stadsdelen men de kan inte klara allt ensamma.
- En reflektion som görs av den för partnerskapet ansvariga politiken är att Angered har haft fördel av att vara med i partnerskapet för barnkonventionens genomförande. Det blir ju speciellt i Angered för att de är en stadsdel i en stor kommun, men en sak som man har fått igenom i hela staden är barnkonsekvensanalyser.

Sektorchefer

- Att barn får en trygg uppväxt är en viktig fråga nu och för framtiden. Man kan se två utgångar: att man klarar skolan eller att man inte gör det och hamnar i kriminalitet istället. Om fyra år vill de se en mönsterbrytning kring det, annars kommer det gå mycket illa. De kriminella gängerna har blivit starkare på sistone. De menar samtidigt att det i Angered finns en otrolig kunskap och kompetens för att ta hand om nya invånare.
- Alla barn ska känna att de tillhör ett sammanhang.
- Alla vuxna ska våga anmäla brott och t ex barn som far illa.
- Helheten behöver stärkas ut i hela organisationen; medskapande genom kvalitet.

Verksamhetsnära personal

- En person vill "vända upp och ner på världen"! Den som är ung ska kunna påverka och vuxna ska ha körkort i barnkonventionen. Att ha höga förväntningar på barn och unga är ett måste, det är då man växer.
- Någon nämner att de har kommit en bra bit och att det nu handlar om att försöka hålla någon slags kontinuitet i det som påbörjats. Utvärdering, analys och kontinuitet!
- De vill jobba ännu mer med klarspråk, att språk alltid anpassas till en förståelig nivå.
- Vidare hoppas den verksamhetsnära personalen på att politikerna vill besöka ungdomarna på deras platser och lyssna på dem direkt, till exempel i skolan och på fritidsgårdar. Förhoppningen är att detta ska göras regelbundet och inte bara när det är valtider.

3.2 Sammanfattning framtid

En stor mängd aktiviteter för att öka barns trygga uppväxtvillkor har tagits upp av deltagarna i denna granskning. Samarbete, tydliga mål och förebyggande arbete är i fokus från många håll när deltagarna själva berättar om sina framtidsförhoppningar. Att "på riktigt" lyssna på barnen och ta dras åsikter på allvar är ett annat område som flera för fram, liksom att inga barn ska behöva leva i ekonomiskt utsatta förhållanden.

När det gäller vad politikerna och tjänstemännen själva kan behöva göra eller ha är tålamod, mod, driv, uthållighet, samarbete, uppföljning ord som nämns. Politikerna talar om en ökad gemensam syn mellan blocken samt att öka kunskapen bland vuxna och inflytandet för barnen. Sektorcheferna tar upp uppföljning som en viktig fråga, liksom långsiktigheten i arbetet och att öka det främjande arbetet inom individ- och familjeomsorgen (IFO). Bland den verksamhetsnära personalen är frågan om hur på bästa sätt lyfta frågorna uppåt viktigt, liksom öka kunskap om barnkonventionen, analys av utfall och återkoppling till barnen.

